

Skötselplan för naturreservatet Höö i Älmhults kommun

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL	4
1 Syftet med reservatet	5
2 Administrativa data	5
3 Historia och historisk markanvändning.....	6
4 Områdets bevarandevärden	9
4.1 Natura 2000	9
4.2 Geovetenskapliga värden och förhållanden.....	10
4.3 Kulturhistoriska värden	10
4.4 Friluftsliv	11
4.4.1 Tillgänglighet	11
4.4.2 Slitage och störningar	11
4.5 Anläggningar	11
5 Genomförda inventeringar och dokumentation.....	12
PLANDEL.....	13
6 Skötselområden	13
6.1 Bevarandemål för hela området.....	13
6.2 Generella riktlinjer och åtgärder för hela området	13
6.2.1 Betesdrift	13
6.2.2 Gamla och grova träd	14
6.2.3 Ängssvampar.....	14
6.2.4 Fladdermöss	15
6.2.5 Vilda bin.....	15
6.2.6 Skötselåtgärder	16
6.3 Skötselområden	17
7 Jakt och fiske	32
8 Bränder, storm, översvämningar, insekts-/svampangrepp	33
9 Barnperspektivet.....	33
10 Utmärkning.....	33
11 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	33
12 Förvaltning, tillsyn och uppföljning.....	34
BILAGOR	35
2a. Skötselplanekarta.....	35
2b. Karta över äldre brukningsytor och namn.....	36

BESKRIVNINGSDDEL

Naturresevatet består av huvudön Höö med broförbindelse till fastlandet samt ett vattenområde och många mindre omkringliggande öar i sjön Möckeln. Området utgörs i sin helhet av en ensamgård med gårdsbebyggelsen samlad centralt i ett höjdläge. Gården omges av ängar, åkrar, betesmarker och betad skog på ett sätt som speglar markanvändningen i mitten av 1800-talet.

Genom området löper ett grönstensstråk av hyperitdiabas som har stor påverkan på såväl topografi som flora på huvudön. Åkrar och ängar är koncentrerade till diabasgången medan övriga delar av ön utgörs av betade marker.

Området tillhör länets mest artrika naturmiljöer. Över 150 arter är rödlistade varav drygt 50 är hotade. Särskilt stora naturvärden är knutna till floran, insektslivet och ängssvamparna i slåtterängarna. Många grova lövträd med sällsynt lavflora och ett artrikt insektsliv finns också. Fågellivet är rikt, såväl på land som i vatten.

Höö har årligen många besökare och det finns en parkeringsplats för allmänheten med information, sittmöbler och toalett. Från parkeringsplatsen utgår två olika strövstigar som går i slingor genom landskapet på ön.

I skötselplanen anges i förekommande fall rödlistekategori för arter som omfattas av Artdatabankens rödlista 2020. Den svenska rödlistan är ett mått på arters utdöenderisk i landet och kategorierna är följande:

NT = Nära hotad

VU = Sårbar

EN = Starkt hotad

CR = Akut hotad

Arter inom kategorierna VU, EN och CR omfattas av begreppet ”hotade”.

1 Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är enligt Länsstyrelsens beslut den 30 september 1994 med ärendenummer 231-3754-1993 att:

- bevara ett stycke av det gamla bondelandskapets natur- och kulturmiljövärden, som inom området framträder med ovanlig naturskönhet, samt att skydda växter och djur knutna till såväl det hävdade odlingslandskapet som lövskogarna, de grova lövträden och de orörda skogarna på småöar och uddar. Allmänhetens möjligheter att vistas inom området skall främjas i den utsträckning det går att förena med vården och skötseln av reservatet.

2 Administrativa data

Tabell 1. Administrativa data

Naturreservatets namn	Höö
NVR-id	2002365
Län	Kronoberg
Kommun	Älmhult
Natura 2000-område	SE0320014 Centrala Möckeln
Socken	Stenbrohult
Lägesbeskrivning	12 km norr om centrala Älmhult
Centrumkoordinater	X: 449624, Y: 6279687
Naturgeografisk region	SÖ Smålands skog-/sjörik slätt
Huvudsaklig objektkategori	O, Odlingslandskap med ängar och betesmarker
IUCN-kategori	V, Skyddat landskap/havsområde
Fastigheter och ägarkategori	Höö 1:1 Privat
Servitut/rättigheter/ samfälligheter	Höö GA:1 Väg Höö GA:2 Väg Höö GA:3 Väg Avtalsservitut 04/20778 Kraftledning
Sakägare	Enligt bilaga 3
Areal	Totalareal: 365,3 hektar, varav 109,9 hektar land och 255,4 hektar vatten
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län

Tabell 2. Prioriterade bevarandevärden

Typ	Värde
Naturtyper	Slätteräng, betesmark, ädellövskog
Strukturer	Gamla och grova träd av många trädslag, död ved, solexponerade gräsmarker
Arter	Kärlväxter, lavar, svampar, insekter, fågelliv
Friluftsliv	Naturupplevelser i ett artrikt och vackert landskap

3 Historia och historisk markanvändning

I de historiska källorna tycks Höö aldrig vara riktigt i centrum utan ständigt befinna sig i en skarv mellan två områden. Precis på gränsen mellan de gamla folklanden Finnveden och Varend ligger ön. Först sent i historien dyker platsen upp som en egen gård. Innan dess gömmer den sig som en utmark tillhörande andra gårdar. Tidvis ägs den av adeln, senare av självägande bönder. Den förs först till Agunnaryds socken, men nämns sällan i anteckningarna därifrån. Sedan tillhör ön Stenbrohult, men omskrivs knappt där heller. På den ekonomiska kartan från 1950-talet uppstår en skarv mellan kartbladen Diö och Byvärma tvärs över ön, som gör att läsaren får bläddra och vända för att hitta rätt. Hembygds litteraturen är i stort sett tom på anteckningar, trots att platsen har en mycket rik och säregen kulturhistoria. Säkert är det platsen i periferin, utanför centralbygderna, som gjort att ön behållit sin särart genom historien.

Höö har en naturmiljö med stor variation och många olika naturresurser både på land och i vatten. Platsen har, av allt att döma, varit attraktiv för människor att besöka och bosätta sig på genom alla tider. Öarnas och vattenområdets mångfald av resurser har lockat människor till området sedan stenåldern. Flera stenålderslämningar, bland annat från redskapstillverkning, visar att människor anlant och använt platsen mycket tidigt.

Lämningarna vid "Gammelgård" har tolkats som resterna av en medeltida bosättning på ön och, precis som i resten av länet, har jordbrukets framväxt på ön sannolikt skett under den så kallade tidigmedeltida nyodlingsvågen under 1100- och 1200-talen. Jordbruket befann sig vid denna tid i en expansionsfas och många nya marker uppodlades eller omvandlades till äng. Det kallare klimatet under järnåldern hade tidigare medfört en omställning av jordbruket till systemet med inäga och utmark och detta brukningssätt karaktäriserade den tidigmedeltida nyodlingen då mycket stora arealer av Kronobergs län lades under lien.

Tidiga skriftliga källor kring markanvändningen på Höö saknas i stort sett. I Gustav Vasas jordebok från 1553 omnämns en gård vid namn "Högen". Om det är Höö som avses, fanns redan då en självständig brukningsenhet på ön. Ett annat

alternativ, som nämns i den fördjupade riksintressebeskrivningen för området, är att ön tillhörde något av de omkringliggande säterierna, till exempel Möckelsnäs, och att ön kan ha fungerat som en slags fåbod för huvudgårdens jordbruk.

Ängs- och betesmarkerna var förhållandevis stora på Höö under 1600- och 1700-talet i jämförelse med andra självägande gårdar i trakten enligt taxeringslängder. Sannolikt är det inte förrän kring sekelskiftet 1800-1900, då åkermarkens areal istället blev avgörande, som jordbruket på ön minskade sin konkurrenskraft.

Ensädesbruket, där gårdens alla åkrar besåddes årligen och gödslades i mån av tillgång, beskrivs ofta som karaktäristiskt för Kronobergs län. Brukningsformen har i länet onekligen fått stor spridning i tid och rum. I övriga delar av landet övergick många byar istället till två separata gårdar med åker och äng, vilket förknippas med det så kallade tvåsädesbruket, där åkrarna i respektive gårde trädades vartannat år för att förbättra förutsättningarna för maximal produktion utifrån den mängd kreatursgödsel som fanns tillgänglig i byn. Även tresädesystem med tre gårdar där åkermarken trädades vart tredje år var vanligt på många håll i landet.

På Höö var inägomarken uppdelad i åtminstone två olika gårdar; Ängavången kring gårdsmiljön i norr; Södrevång kring dagens slåtterängar i söder. Söder om Södrevång fanns betesmarken Södra hagen. I väster betesmarken Lille Mark.

Två eller flera gårdar i inägomarken innebär att delar av åkermarken kan trädas vid t.ex. olämpliga väderförhållanden eller brist på gödsel. Sådana hävduppehåll skapar extra goda förutsättningar för arter beroende av blommande örter under hela sommarhalvåret. Även om all åkermark ligger i ett enda gårde (som i det typiska ensädesystemet) skapade bristen på tillgänglig gödsel en dynamik i hävden från år till år. Det var helt enkelt omöjligt att över tid bedriva ett årligt intensivjordbruk med stora gödselgivor i hela åkerområdet.

En annan faktor som påverkade hävdintensiteten i de gränsbygder som Kronobergs län under många århundraden utgjorde var de svensk-danska krigerna som återkommande drabbade regionen. Både utskrivningar av soldater och den brända jordens taktik påverkade jordbrukets produktionsförmåga i länet högst väsentligt fram till 1700-talet. Höö ligger inte långt från den gamla riksgränsen mot Danmark.

Lägg därtill agrarkrisen som en följd av digerdöden under 1300-talet, och en slags metadynamik i jordbrukets intensitet i Kronobergs län under perioden 1100 till 1700 framträder. Dynamiken i stort och smått skapade variation i hävden, vilket över tid skapat förutsättningar för en koncentration av biologisk mångfald i det småskaliga jordbrukslandskapet. Brist på tillgänglig näring, samt en variation av slåtter, bete, träda, bränning och lövtäkt skapar över tid många olika ekologiska nischer med förutsättningar för en rik biologisk mångfald. Kunskapen om detta ligger till grund för de skötselåtgärder som föreslås i skötselplanen.

År 1845 förvärvade Jöns Andersson Höö och gården kom därmed i släkten Hörbergs ägo och har förblivit där sedan dess. Gården hade tidigare varit frälsegård och köpet markerade därför inte enbart ett ägarskifte utan också en övergång från adlig jord till självägande bönder på ön.

Kort efter att Jöns Andersson förvärvat området startade det större sjösänkingsföretag som åren 1855-1858 sänkte Möckelns normalvattenstånd med 120 cm. Sjön har efter sänkningen bibehållits oreglerad. Omedelbart efter sjösänkningen påbörjades bygget av bron till fastlandet på Djöveln och denna stod färdig 1860. Efter sjösänkningen påbörjades också arbetet med ett dike genom rävudden i nordöst. Syftet med diket skulle vara att få vattengenomströmning och därmed tillgång till fiske i området. Diket färdigställdes dock aldrig.

Sjösänkningen fick stor påverkan på det område som ingår i naturreservatet. På huvudön gjordes omfattande landvinningar, framförallt på den västra och nordvästra delen. Tidigare fuktiga, strandnära partier blev torrare och kunde odlas upp. Många av de mindre öarna uppstod i och med sänkningen och tidigare småöar förstörades. En landförbindelse till ön Lång skapades också i nordväst och senare byggdes också en bilbro till ön längre söderut.

Vid tiden för sjösänkningen uppfördes också den nuvarande gårdsmiljön på Höö. Jordbruket strukturerades om, med ett hägnadssystem baserat på gårdens läge och med utgångspunkt i den nya mark som blivit tillgänglig genom sjösänkningen. Det är denna tid som satt den tydligaste prägeln på Höös jordbrukslandskap så som vi idag upplever det. Vid tiden för sjösänkningen tillkom ett torpställe på södra huvudön (senare ersatt av ett torp på annan plats som idag är avstyckat från stamfastigheten) och ett torp på ön Lång.

För södra och norra Höö innebar sjösänkningen nya åkrar, mossodlingar, mader och betesmarker. Se exempelvis platsnamnen "Ikekärr", "Läckakärr", "Svanskärr" och "Trädan". Nu utökades således gårdens inägor på ön. De nya åkrarna krävde dock omfattande stenröjning. Vidare innebar sjösänkningen att det var möjligt att på vissa partier i norr vada över till ön Lång. Om det tillkommit åkrar, mossodlingar med mera på ön Lång är idag okänt. Dock är det sannolikt eftersom det byggdes ett torp på Lång på 1850-talet, Gustafslund. Nu byggs även en stensködd bankning med överliggande träkonstruktion mellan Höö och fastlandet i öster – den första fasta förbindelsen till ön.

Under 1900-talet rationaliserades vissa åkrar genom att särskiljande stenmurar togs bort, exempelvis på den s.k. "Storåker" (norr om gården) och "Stallåker" (söder om gården) som ursprungligen var indelade i tre delar. Mindre åkrar togs ur bruk, exempelvis vid Gamlegård i nordost och åkrarna "Syringen", "Stallåker", "Annefåll" och "Skeppstafåll". Detta gällde speciellt de åkrar som brutits upp på 1800-talet, som nu hade blivit näringsfattiga.

Enligt den tidigare markägaren Lars-Gunnar Hörbergs uppgifter verkar ganska stora förändringar ha skett i jordbrukets drift kring 1925. Flera ängar uppges ha övergått till betesmark vid denna tid. Sannolikt odlades vinterfoder åt djuren på åkrarna istället då konstgödsel inträtt i jordbruket vid denna tid. Enligt en karta av Hörberg slogs ungefär 15,9 hektar äng med lie på Höö vid denna tid. På Lindö slogs ytterligare arealer.

1926 avstyckades Ljungbacken, Björkbacken och Torpet av från stamfastigheten och bildade egna fastigheter som behölls inom familjen. Storåker stenröjdes med maskin 1948-49. Broåker stenröjdes 1955. Även de andra åkrar som brukades på 1950-talet är stenröjda. Äldre åkrar som redan fallit ur brukandet vid denna tid stenröjdes inte.

I en av naturreservatets tidigare skötselplaner från 1978 anges slåtterängarna på Höö till en yta av 6,1 hektar samt ytterligare 0,9 hektar på Lindö. Sedan 1925 har arealen slåtteräng i reservatet således minskat från över 15 hektar, till 7 hektar på 1980-talet och sedan ytterligare ner till dagens 4,5 hektar.

4 Områdets bevarandevärden

4.1 Natura 2000

Höö ingår, tillsammans med de angränsande naturreservaten Marsholm och Taxås, i Natura 2000-området Centrala Möckeln, SE 0320014. Natura 2000-området klassas som typen SCI/SPA (Sites of Community Importance/Special Protection Area) och SAC (Special Areas of Conservation), d.v.s. för bevarande av livsmiljöer för växter och djur. I området finns arter och naturtyper som är listade i art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG) och i fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG). Sverige förbinder sig att skydda och vårda dessa områden så att en gynnsam bevarandestatus för områdets arter och naturtyper upprätthålls. En bevarandeplan för Natura 2000-området har upprättats och fastställts. I bevarandeplanen anges naturtyper och arealer för hela området. Arealerna och naturtyperna i tabellen nedan är omarbetade för att återspegla de delar av Natura 2000-området Centrala Möckeln som enbart omfattar Höö naturreservat.

Tabell 3. Naturtyper inom Natura 2000

Kod	Namn	Areal i hektar
6270	Silikatgräsmarker	18,3
6410	Fuktängar	0,6
6510	Slåtterängar i låglandet	4,8
7140	Öppna mossar och kärr	0,3
9010	Taiga	15
9020	Nordlig ädellövskog	2,3
9070	Trädklädd betesmark	11
91E0	Svämlövskog	2,1
	Icke-natura naturtyp (i huvudsak vattenområde)	310,8
Total skyddad areal:		365,3

4.2 Geovetenskapliga värden och förhållanden

Berggrunden på Höö är en del av den höjdrygg av hyperitdiabas som löper i nord-sydlig riktning genom denna del av länet och som bl.a. berör naturreservaten Målaskogsberg, Granhultsberget och Fagerhult norrut, samt naturreservaten Taxås, Kronan och Möckelsnäs söderut. På Höö är diabasgången mest tydlig på den östra delen av huvudön där berg i dagen och lodytor förekommer på många platser. Provbrytning av sten har förekommit både kring 1885 samt 1934. Berget befanns vara för grovkornigt för att lämpa sig för export. Små täkter för husbehov, till exempel för gravplatser och broar, har dock förekommit.

4.3 Kulturhistoriska värden

Höö är av riksintresse för kulturmiljövården med motiveringen att ön bedöms utgöra ett av länets bäst bevarade odlingslandskap som i stora drag visar på ett jordbruk som inte kommit att påverkats av den agrara revolutionen under 1800-talet.

Området ingår också i länets kulturmiljöprogram där kulturmiljöns värden beskrivs bestå av en ensamgård där den rumsliga fördelningen mellan tomt, åker, äng och utmark fortfarande i huvudsak speglar förhållandena före de genomgripande förändringarna av jordbruket under 1800-talet.

Gårdsbebyggelsen består av en salsbyggnad från 1850-talet flankerad av en flygel uppförd något senare på 1850-talet. Ekonomibyggnaderna är byggda några årtionden senare än boningshuset. En tidigare gårdsanläggning kallad "Gamlegård" som förmodas vara rester efter gårdens tidigaste lokalisering finns 200 meter nordöst om nuvarande bebyggelse finns lämningar. Här ska också ha gjorts fynd av bland annat av järnslag, som möjligen har medeltida datering.

Två stenåldersboplatser, den ena vid Broåker i anslutning till bron till fastlandet, den andra längst i söder, vid Torpet, finns registrerade hos Riksantikvarieämbetet. Vid Broåker har påträffats ett stort antal flintavslag och spånkärnor som visar att föremål av flinta bearbetats på platsen. Råmaterialet har importerats till området.

Rakt norr om gårdsbebyggelsen, vid Möckels strand på en plats kallad Flata stenarna, har påträffats fragment av en båtyxa från stenåldern. Platsen är registrerad som en övrig kulturhistorisk lämning.

Strax söder om vägkorsningen upp till gårdsmiljön, i norra änden av Körsbärsåker, finns en tjärdal registrerad som en fast fornlämning. Lämningen beskrivs som kraftigt övertorvad. En tjärdal på denna plats förefaller inte vara den mest sannolika lämningen då området hör till de delar av jordbrukslandskapet som mest intensivt använts till slätter och åkermark under historisk tid. Här, mitt på hyperiten, har sannolikt inte heller funnits tallar på mycket lång tid (om någonsin).

4.4 Friluftsliv

4.4.1 Tillgänglighet

Höö naturreservat ligger ca 4,5 km öster om Diö. Broförbindelse med bilväg finns till fastlandet i öster och till ön Lång i väster. Via broarna kan besökare ta sig in i området till fots, via cykel eller med bil. Området är också tillgängligt via båt.

En parkeringsplats med informationstavla, toalett, sophämtning och bänkbord finns längs bilvägen ett par hundra meter in på ön efter bron mellan Höö och fastlandet. Från parkeringsplatsen utgår två strövstigar; en kortare slinga om 1 km och en längre tur om 2,5 km.

Strövstigarna planeras ingå i den längre vandringsleden, Östra Möckeln, som Älmhults kommun anlägger under 2023. Vandringsleden ska ansluta till Höö via broarna till Lång respektive fastlandet. Leden ska ansluta flera reservat i området med varandra.

En kanotrastplats finns i anslutning till parkeringsplatsen med toalett, strax efter bron mellan Höö och fastlandet. Kanotrastplatsen ingår i kanotleden Helge å som sträcker sig från Ryssby i norr, Virestadssjöarna i öster och Gustavsfors i söder.

4.4.2 Slitage och störningar

Enligt Länsstyrelsens beslut den 30 september 1994 med ärendenummer 231-3754-1993 är det förbjudet för allmänheten att beträda slåtterängarna från den 1 maj tills ängshöet är bärgat. Det är också förbjudet att framföra motordrivet fordon eller övriga transportmedel annat än på vägen fram till parkeringsplatsen. Dessutom är det förbjudet att landstiga på småöarna (alla i reservatet ingående öar utom huvudön) under perioden den 1 april – 1 augusti. Dessa tre föreskrifter syftar till att motverka slitage och störningar i området. Det finns också ett flertal andra föreskrifter som reglerar allmänhetens tillgång till området.

Känsliga miljöer i form av branter med tunt vegetationstäckes finns i området. Vegetationstäckets i branterna riskerar att skadas året om vid klättring. Att beträda slåtterängarna under vegetationsperioden kan skada naturvärden på ängarna och försvårar slåttern i området. Fågellivet i området är störningskänsligt under häckningsperioden.

Sammantaget bedöms riskerna för slitage och störningar som relativt stora eftersom området är välbesökt och har många känsliga naturmiljöer på en relativt begränsad yta. Det är viktigt att skyltningen i området är adekvat och tydlig samt att anläggningar för friluftslivet är tydligt markerade och i gott skick.

4.5 Anläggningar

Området har ett flertal anläggningar för friluftslivet, vilka beskrivits ovan i kapitel 4.4.

I naturreservatet ingår också en komplett gårdsmiljö med många olika typer av byggnader och andra anläggningar för jordbrukets behov.

5 Genomförda inventeringar och dokumentation

Kling, J. 2009. Möckelns utlopp vid Byvärma – begränsningar och möjligheter.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, Meddelande nr 2009:12.

Lantmäteriet, 1859. Karta öfver de genom sänkning av sjöarne Möckeln m.fl. uppkomna landvinningar. Akt nr 07-ste-489.

Lantmäteriet, 1951. Ekonomiska kartan över Byvärma (4D6j51) och Diö (4E6051).

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1989. Skötselplan för naturreservatet Höö.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1989. Kronobergs Natur. Naturvårdsprogram för Kronobergs län. Områdesbeteckning: Höö, 65 – 15d.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1999. Områden av riksintresse för naturvård i G län. Områdesbeteckning: NRO07011.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2014. *Höö – Fördjupad beskrivning och analys av en kulturmiljö av riksintresse.*

Nilsson, Jan, 1968. *Höö – ett kulturminne.* Sveriges Natur, Årsbok 1968.

Nilsson, Jan, 2014. *Slätterängar på Höö – Förändringar i vegetationen under 50 år (1964-2014).*

Nilsson, Sven G. & Rundlöf, Ulla. 1996. Natur och kultur i Stenbrohult. Naturskyddsföreningen i Kronobergs län.

Nilsson, Sven G. & Rundlöf, Ulla. 2004. Biologisk mångfald i Linnés hembygd i Småland 4. Kärlväxtfloran och dess förändring i Stenbrohults socken. Svensk Botanisk Tidskrift 98:65-160.

Riksantikvarieämbetets webbaserade söktjänst Fornsök, 2023. [Fornsök \(raa.se\)](https://fornsok.raa.se)

Skogsstyrelsen, 2004. *Kulturhistoria och markanvändning på Höö. Uppgifter lämnade av Lars-Gunnar Hörberg.* Nedtecknade av Jan Karlsson.

PLANDEL

6 Skötselområden

Naturreseptatet är indelat i 6 skötselområden samt beskrivning av åtgärder för friluftslivet (nr 7). Vissa skötselområden är indelade i delområden, se skötselplanekartan sist i dokumentet.

6.1 Bevarandemål för hela området

Det ska finnas en variation av trädslag, trädålder, skiktning och olikformighet i träd- och buskskikt och det ska finnas gamla och grova träd, vidkroniga träd, hamlade träd, hålträd och död ved i olika former och nedbrytningsstadier. Det ska finnas rikligt med gamla och unga lindar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer inklusive bryn ska förekomma såväl som en mosaik av helt öppna respektive glest beskogade samt helt slutna delar. Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning, brand och/eller bete ska påverka dynamik och struktur. Områden som idag domineras av gran ska vårdas i riktning mot naturskogar där löv och tall dominerar.

Främmande, invasiva eller expansiva arter ska inte finnas i området. Området ska vara artrikt med typiska arter för respektive naturtyp. Området ska erbjuda goda förutsättningar för naturupplevelser till fots eller på vatten.

6.2 Generella riktlinjer och åtgärder för hela området

6.2.1 Betesdrift

Under 2022 har betesdriften på ön ändrats så att får inte längre förekommer utan området betas nu endast med nöt. Det är lämpligt att betesdriften fortsättningsvis huvudsakligen bedrivs med nöt och häst. Om andra djurslag än dessa hålls inom området ska antalet djur och storleken på deras fällor anpassas för att bäst gynna naturvärden. Lämpliga raser är sådana som i första hand är lätta, härdiga och lättfödda.

Den indelning i mindre betesfällor som tidigare funnits på ön har ersatts av större fällor där endast slåtter- och åkermark periodvis är bortstängslad. Huvuddelen av året har djuren tillgång till bete på hela huvudön, vilket också inkluderar den i norr betade skogen. För att förhindra att djuren vintertid lämnar ön via isen finns en särskild vinterfälla (skötselområde 3C) där djuren inte har tillgång till sjön då den är isbelagd. För att gynna föryngring av lind behöver delområden tidvis fällas av eller skydd sättas upp kring enskilda lindar. Skydd kring enskilda eller grupper av lindar görs lämpligast genom att naturligt föryngrade lindar i nära anslutning till elstängsel, eller uppgrävda plantor placerade intill sådana, skyddas med en eltråd från betesdjuren.

Syftet med betesdriften är att bedriva ett extensivt bete på hela ön med förlängd betessäsong. Det innebär att betestrycket blir lägre under högsommaren när det finns som mest vegetation, vilket är gynnsamt för blommande örter och arter som är beroende av sådana miljöer. Det lägre betestrycket under sommaren kompenseras för genom förlängd betessäsong för att nå god avbetning.

Genom att djuren rör sig över stora ytor över huvuddelen av året skapas förutsättningar för spridning av arter inom området. Genom djurens bete i skogen danas denna till en glesare och varmare miljö med inslag av gläntor, vilket är gynnsamt för många artgrupper. Med djuren följer också många olika insektsordningar, t.ex. tvåvingar och dyngbaggar, vilket i sin tur är gynnsamt för fågellivet i hela området.

Vid behov kan mindre områden fallas av under kortare perioder för att åstadkomma ett högre betestryck. Det kan till exempel gälla bekämpning av örnbräken eller vid sent betespåsläpp i marker som djuren inte haft tillgång till under första delen av sommaren. Avfällningar ska vid behov också göras för att skydda föryngring av lind och andra värdefulla träd och buskar. Djurslag kan också alterneras i detta syfte.

6.2.2 Gamla och grova träd

På Höö finns ett stort antal grova ädellövträd spritt i landskapet. Dessutom finns grova tallar, företrädesvis längs sjökanten på den norra halvan av ön. Många av de grova träden är almar som är döda eller döende. Sannolikt kommer huvuddelen av de levande grova lövträden på ön snart bestå av ek, bok och lind. Grov klibbal, ask och lönn finns också, men i lägre antal. Det finns fortfarande ganska gott om fruktträd från 1940-talet, varav en del är ihåliga.

Ett tiotal rödlistade insekter knutna till gamla och grova lövträd är funna i området. Dessa inkluderar trubbtandad lövknäppare (VU), bokvedvivel (NT), ekvedvivel (NT), svartfläckad rödbeck (NT), ekbrunbagge (NT), liten brundbagge (NT) och större sågsvarthage (NT).

Bete är gynnsamt för framväxten av vidkroniga och grova träd i landskapet. För att gynna sådana träd ytterligare får friställning genom fällning eller ringbarkning utföras i hela området. Så kallad veteranisering av träd, vilket sker genom mekanisk påverkan för att snabbare skapa naturvårdsintressanta strukturer på grenar och stammar, får utföras i hela området. Sådana åtgärder har redan genomförts i det större ekdominerade partiet i skötselområde 3A.

6.2.3 Ängssvampar

Ängssvampar finns spritt i såväl ängs- som betesmarker på Höö och behandlas därför övergripande i detta avsnitt samt i detalj i skötselområde 1 och 2 nedan. Ett stort antal arter är rödlistade och många hotade. Arterna har det gemensamt att de

missgynnas av konkurrens från mykorrhizasvampar knutna till barrträd, björk, ek, bok och asp.

För att förbättra förutsättningar för ängssvampar bör de mest värdefulla områdena som pekats ut i ängar och betesmarker inom skötselområde 1 och 2 nedan successivt förstöras genom att barrträd, björk och ek tas bort i de fall det inte rör sig om särskilt värdefulla träd.

Det är också viktigt att betetrycket periodvis är relativt högt (eller att markerna sköts genom slåtter) så att inte äldre vegetation lagras på marken och påverkar svampfloran negativt.

6.2.4 Fladdermöss

Totalt är nio arter påträffade inom naturreservatet. Det är ett högt antal och fyra arter är rödlistade; barbastell (NT), brunlångöra (NT), fransfladdermus (NT) och nordfladdermus (NT). Det stora antalet arter inom reservatet är sannolikt ett resultat av en kombination av faktorer såsom gamla och grova lövträd, en stor mångfald av naturmiljöer inklusive vatten, gamla byggnader samt få belysta områden.

För att bibehålla och förbättra förutsättningar för fladdermöss är det viktigt att inte öka andelen belysta områden, särskilt i anslutning till byggnader, att byggnader inte byggs om så att fladdermöss ej har tillträde, att andelen gamla och grova lövträd ökar ytterligare samt att området fortsatt har en rik tillgång på flygande insekter som kan utgöra föda för fladdermöss.

6.2.5 Vilda bin

86 arter av solitära bin är noterade från Höö. 12 arter av gökbin, dvs. bin som lever som boparasit hos andra solitära bin, finns på ön. Fyra arter är hotade (slåttersandbi, rapssandbi, nyponsandbi och väddgökbi) och en art (väggcitronbi) klassad som nära hotad. I princip alla fynd har gjorts i eller omkring ängsgärdet vid Lejesåker och Bryningen väster om gårdsmiljön.

För att gynna vilda bin bör fler områden med blottad jord, sand och grus återskapas. I mohålan som fungerar som kanotrastplats mitt emot reservatparkeringen bör träd tas bort och övertorvade slänter brännas, räfsas eller skrapas.

Sommarfibbla bör särskilt gynnas genom insådd eller spridning av hö från slåtterängar för att gynna slåttersandbiet.

I södra hagen finns också en före detta grustäkt och söder om denna en gammal vägskärning ner till Svänskärr. Grustäkten är visserligen nordvänd, men genom att återplacera sand i en vall längs öppningen kan en sydvänd slänt skapas samtidigt som öst- och västsluttningarna på täkten också har viss potential att fungera som boplatser. Toppen på kullen som grustäkten ligger i kan också banas av varsamt.

Alla björkar i detta område avverkas eller ringbarkas. Vägskärningen strax söderut kan med fördel brännas och räfsas. Här behövs i nuläget inte bearbetning med grävmaskin.

Strax öster om Långabron finns en sydvänd skärning som uppstått när material till höjningen av Långabron togs på platsen 1955. Här kan samma åtgärder som beskrivs ovan utföras.

I området väster om gårdsmiljön, där de flesta solitära bina påträffats, bör åtgärderna begränsas till småskalig bränning, räfsning samt avverkning av björkar för att exponera sydvända sluttningar. I södra delen av detta område (östra delen av skötselområde 2a) och ner till slätterängarna på södervång bör större avverkningar eller ringbarkningar av björk ske. Här kan även mekanisk skrapning och utläggning av sand övervägas.

6.2.6 Skötselåtgärder

Skötselåtgärder på jordbruksmark utförs i första hand av markägaren i samråd med Länsstyrelsen. Om markägaren själv inte har möjlighet att utföra eller låta utföra åtgärder kopplat till områdets hävd är det Länsstyrelsen som ansvarar för att åtgärderna enligt skötselplan utförs.

Följande skötselåtgärder får utföras i hela området:

- restaurering och skötsel av skog inbegripande röjning, huggning, sådd/plantering av naturligt förekommande träd och buskar samt frihuggning av träd
- skapande av högstubbar, lågor och hålträd, uppläggning av grenar/stammar i s.k. faunadepåer (inkl. död ved från områden utanför reservatet, flytt av vindfällan samt veteranisering och hamling av träd)
- hävd genom slätter, betesdrift eller bränning på gräsmark och vid behov vindskydd för betesdjur och stödutfodring samt brunn för dricksvatten till betesdjur
- bekämpning av invasiva, främmande eller expansiva arter och, på mader och i gräsmark, igenväxningsvegetation
- uppsättning av fågel-, fladdermus- och insektsholkar
- utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter
- skapande av jordblottor

Vid naturvårdsåtgärder ska lövträd generellt gynnas framför gran. Ädellöv, asp, sälk och rönn ska i sin tur gynnas framför övrigt löv. Lind ska särskilt prioriteras och framväxten av friväxande och vidkroniga lindar gynnas. Tall ska gynnas på bekostnad av gran och värdefulla tallar får också frihuggas från mindre värdefulla lövträd. Gran och björk som avverkas i samband med skötselåtgärder får vid behov tas ut ur området. Död ved av övriga arter lämnas i naturreservatet.

Grenar och fallna träd som försvårar framkomligheten eller skadar naturvärden får vid behov flyttas till annan lämplig plats inom reservatet. I gräns mot tomter, vägar

och stigar ska det inte finnas hängande eller döda träd som kan utgöra fara. Vid fastighetsgränser kan också punktinsatser göras för att skapa lämplig täthet och avstånd mellan träd och gränser. Grenar som sträcker sig in över tomtmark kan vid behov beskäras.

Då död ved naturligt uppstår i området bör det, om det är tekniskt och ekonomiskt möjligt och inte ogynnsamt för naturvärden, flytta sådan från intensivt skötta delar såsom slåtterängar, åkermarker och gårdsmiljön till mer extensivt hävdade marker. Då död ved tillskapas genom skötselåtgärder bör det i huvudsak ske utanför de mest intensivt hävdade partierna. Trädsäkring ska vid behov ske i de delar av området där det är nödvändigt.

Träd som faller eller växer upp och som riskerar att skada kulturhistoriska värden får åtgärdas på sätt som inte skadar stora naturvärden. I samband med skötselåtgärder får kulturelement synliggöras om det kan ske utan att naturvärden skadas.

6.3 Skötselområden

Tabell 4. Skötselområden

Typ av skötselområde	Antal delområden	Areal (ha)
1. Slåtteräng	3	4,5
2. Betesmark	3	33,5
3. Betad skog	3	50
4. Åkermark	6	7,9
5. Gårdsmiljö	1	1,2
6. Småöar, vattenmiljöer och strandzoner	1	268,2
7. Friluftsliv	-	-
Summa		113,9

Skötselområde 1: Slåtteräng (4,5 hektar)

Beskrivning

Delområde 1A består av består av åkerrenar och sluttningar kring Storåker, omedelbart norr om gårdsbebyggelsen. Delområdet är uppdelat i en östlig och en västlig yta.

Den östliga ytan består av ett platt parti som tidigare varit åker samt en kraftig östsluttning. Trädskiktet består av hassel, döda eller döende almar samt i söder ett par större ekar. Området gränsar i öster till en blandädellövskog. De största naturvärdena i detta ängsparti är knutet till ängsvamparna. Här växer violett fingersvamp (VU), scharlakansvaxskivling (NT), praktvaxskivling (NT), lädervaxskivling (NT och stornopping (NT). På almarna växer bl.a. almrostöra (EN), almlav (VU), blek kraterlav (VU), tät korallorangelav (VU) och gulvit

blekspik (VU). I fältskiktet växer gul hårgräsmossa (NT) som endast har två kända lokaler i länet. Arealen på den östliga slåtterytan har minskat mycket sedan 1980-talet. Tidigare var den omkring fyra gånger större.

Den västliga ytan består även av ett platt parti som tidigare varit åker samt en kraftig västsluttning. Längst i norr finns ett par större ekar, i de centrala och södra delarna några döda eller döende almar. Svampfloran är inte lika rik som i den östliga ytan beskriven ovan. Endast scharlakansvaxskivling (NT) är noterad bland rödlistade arter. På almar i området växer almrostöra (EN), kraterorangelav (EN) samt liten blekspik (VU). I övriga delar är sommarfibbla (NT) en karaktärsart.

Floran på bäge ytorna närmast åkermarken är uppenbart näringspåverkad. Rödklint förekommer i de mer näringsrika delarna. De mycket brant sluttande åkerrenarna i kombination med gödsling, tillskottsutfodring och upptrampning på Storåker medför att detta delområde hör till de mest utsatta när det gäller negativ påverkan från åkermarken.

Delområde 1B består av åkerrenar och åkerholmar väster om gårdsmiljön. Lejesåker ligger längst i norr följt av Lillaåker och Bryningen söder om denna. Slåtterpartiet längst i sydväst vid Bryningen kallas Branta renen. Ängarna är mycket kuperade och starkt grönstenspåverkade.

Bland ängssvamparna märks svartnande narmusseron (VU), sepiavaxskivling (VU), trådvaxskivling (VU), dadelvaxskivling (VU), rodnande lutvaxskivling (VU), violett fingersvamp (VU), lutvaxskivling (NT), musseronvaxskivling (NT), praktvaxskivling (NT), scharlakansvaxskivling (NT), mjölrödskivling (NT) och ljus ängsfingersvamp (NT). Rödlistade kärlväxter inkluderar slåttergubbe (VU), mörk (VU) och ljus (NT) solvända, sommarfibbla (NT), loppstarr (NT), svinrot (NT) och slåtterfibbla (NT). Brudsporre finns också.

Noterbara förändringar i floran mellan 1964 och 2014 är att det i den sydvästra delen av området, på Branta renen nedanför åkerytan, 1964 fanns ett parti dominerat av örnbräken som 2014 var helt borta. Detta beror dock inte på någon positiv förändring utan på att näringsläckage från den högt liggande åkermarken som i stort sett utrotat de typiska ängsarter som, tillsammans med örnbräken, fanns i området 1964.

I östra kanten, i sluttningen ner mot betesmarken söder om ladugården står en större ask och en större alm, bägge träden nu döda eller döende. På almen har hittats savlundlav (EN) och gulvit blekspik (VU) och på asken sydlig blekspik (EN).

Delområde 1C består av renar, åkerholmar och andra lite större omkringliggande ytor i anslutning till Store åker i Södrevång. En större döende alm finns på åkerholmen i norr och en större ek längst i väster. I övrigt mest enstaka hasselbuskar. På almen har hittats savlundlav (EN).

Svampfloran är rik med hotade arter som trådvaxskivling (VU), dadelvaxskivling (VU), rodnande lutvaxskivling (VU), sepiavaxskivling (VU), svartnande

narrmusseron (VU) samt många andra ängssvampar. Slåttergubbe (VU), småjungfrukam (NT), slåtterfibbla (NT) och sommarfibbla (NT) tillhör rödlistade kärlväxter i området. Fältgentiana (EN) har funnits på den sydöstra ängsmarken, men har inte setts sedan 2009. I denna del av ängen har även sommarfibbla (NT) helt utgått och andra ängsväxter som darrgräs och liten blåklocka minskat kraftigt. Andra vegetationsförändringar mellan 1964 och 2014 är att gullviva minskat betydligt medan liljekonvalj ökat kraftigt i den sydvästra delen av området.

Bevarandemål

Arealen slåtterängar inom naturtypen 6510 ska vara minst 4,5 hektar. Slåtter och efterbete ska präglade området.

Krontäckningen ska vara gles. Viss föryngring av efterträdare till träd och buskar får ske, dock inte av gran, tall, ek, bok, asp och björk ska inte föryngra sig. Skötselområdet ska successivt bli mer öppet när äldre träd dör.

Solexponerade och varma miljöer och strukturer ska utgöra ett dominerande inslag i området. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området från år till år.

Främmande, invasiva eller expansiva arter ska inte finnas i området. Området ska ha en rik kryptogam-, kärlväxtflora och svampflora med typiska arter för naturtypen.

Skötselåtgärder

Ängarna är så biologiskt värdefulla när det gäller svampar och kärlväxter att de successivt bör öppnas upp ännu mer än i dagsläget. Det sker just nu främst genom att almar dör. Fallande almar får flyttas från slåtterytorna. Där det är möjligt bör öppna ytor på ängarna utökas till omgivande marker som betas så att ängssvampar kan vandra ut där. Biologiskt värdefulla träd som inte ska avverkas får beskäras för att gynna naturvärden på ängarna.

Områdena ska hävdas genom slåtter, vilket enstaka år och för att gynna naturvärden kan ersättas av sent bete eller bränning för att gynna arter beroende av sen hävd samt för att öka fröspridning till omgivande marker. Vid slåtter ska höet vändas och torkas tills det är torrt så att fröna släpper från växterna och sprids över området. Att vända höet medför att växtmaterialet flyttas runt på ängen och att frön faller ur höet. Hö och frön från enskilda arter i reservatet bör också regelbundet flyttas mellan ängarna i området för att ytterligare sprida arter. Hö ska inte deponeras i naturreservatet. Efterbete tillsammans med omgivande skötselområden ska förekomma då det förbättrar förutsättningarna för spridningen av arter inom naturreservatet.

I alla tre delområden finns högt liggande åkrar i anslutning till ängarna och uppföljningen av floran mellan 1964 och 2014 visar negativ påverkan på ängsmarken som en följd av näringsläckage från åkermarken. Detta fenomen hotar ängsfloran i området på sikt. Negativa effekter av näringsöverföring från åker till

äng via betesdjur som rör sig mellan dessa markslag i en gemensam fålla får vid behov åtgärdas genom att åker och äng särskiljs.

Där näringsgynnade arter såsom hundkex och knylhavre förekommer i ängarna ska dessa bekämpas genom att dras upp under försommaren.

Skötselåtgärder:

- regelbunden hävd med fagning, slåtter och därefter tillhörande efterbete för att gynna artrikedom och de utpekade hävdgynnade arterna. Sent bete, träda och bränning får också förekomma under enstaka år,
- för att gynna ängssvampar ska björk och ek som inte har stora naturvärden successivt reduceras,
- hamling, beskärning och veteranisering av lämpliga träd utförs vid behov,
- igenväxningsvegetation och invasiva arter ska bekämpas,
- fältgentiana får spridas inom skötselområdet och till angränsande skötselområden från så lokal proveniens som möjligt. Karlslund i Ljungby kommun är närmast kända lokal i dagsläget.

Skötselområde 2: Betesmark (33,5 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet består av öppna eller trädklädda betesmarker med lång kontinuitet av betande djur. Delområdena ligger alla på södra halvan av Höö och skiljer sig från de betade skogarna på norra halvan av ön genom att de generellt sett är mer öppna och har en obruten kontinuitet av bete.

Delområde 2A utgår i norr från ladugården där marken tidvis varit uppodlad och 1948 planterad med fruktträd. Några fruktträd återstår fortfarande. Området sträcker sig sedan söderut och omfattar markerna öster och väster om åkern Låckakärr (skötselområde 4). I sydost, angränsande till ängarna i delområde 3C finns ett alkärr. Väster om alkärret finns en del fynd av ängssvampar och området har tidigare varit betydligt mer öppet. I sydost finns en tidigare betesfålla för får som numera ingår i delområdet och inte längre betas av får. Innan fårbetet var området barrskog, dels med vanlig gran, dels med sitka- och douglasgran. Inget stängsel finns mot strandskogen i väster eller mot skogen i norr utan hela den västra delen av ön betas i en sammanhängande fålla. Trädsiktet kring Låckakärr består i huvudsak av björk med ett tydligt inslag av enbuskar. Örnbäken är ett problem som förekommer.

Den mest artrika delen är kullen Hagabacken mellan slåtterytorna vid Bryningen (delområde 1B) och Store åkern (delområde 1C). Ängssvamparna håller god kvalitet (om än inte lika bra som på ängarna) med ljus ängsfingersvamp (NT), scharlakansvaxskivling (NT), lutvaxskivling (NT), lädervaxskivling (NT) och trädvaxskivling (VU). Slåttersandbi (VU) och väggcitronbi (NT) är noterade väster om Hagabacken, men nyttjar sannolikt även andra delar av reservatet. Backen har

växt igen tydligt sedan flygfotot 1978 då öppenheten var maximal, även jämfört med 1960-talet.

Väster om alkärret som sträcker sig ner till vägen i söder finns ett område som tidigare varit i stort sett helt öppet och där en del ängssvampar fortfarande finns. Tillsammans med kullen i nordost är det lämpligt att i första hand rikta restaureringsinsatser mot detta område. Floran kring Läckakärr är annars relativt artfattig och har varit så under lång tid, sannolikt som ett resultat av tidigare barrskog, förekomst av örnbräken, färbete samt ett alltför tätt trädsikt.

Delområde 2B består av högt liggande äldre åkermark i anslutning till gårdsmiljön i nordväst, sedan en brant östsluttning med ädellövträd, därefter en trädklädd betesmark; ”kalvhagen”. Åkrarna är från norr till söder Stallåker (täckdikad), Annafäll och Skeppstafäll. Åkrarna brukades till och med 1942-43. Ytorna kring och mellan åkrarna var då slåtterängar. På före detta åkerholmar finns några mycket grova almar samt askar som nu är döda. På dessa träd har funnits alléägglav (EN), större småstjärna (EN), savlundlav (EN), sydlig blekspik (EN), gulvit blekspik (VU) och parknål (NT).

I sluttningen österut finns mycket riklig bokföryngring som också vandrar ut på de tidigare ängs- och åkerytorna. Kalvhagen har ett tätt trädsikt och har haft så länge. En stor del är ädellöv, men här finns också mycket björk, framförallt i östra delen. I sluttningen under några mycket gamla hasselbuketter växer här ullfotschampinjon (NT). Detta är artens enda lokal i länet och den har annars endast påträffats på ett fåtal platser i Skåne, på Öland och Gotland. Här växer också lundkardborre, som endast förekommer på två platser i länet. I sydost finns en före detta grustäkt; ”mohålan” som använts vid vägbygget. Grustäkten är iordningsställd som kanotrastplats med ett bänkbord, men används sparsamt då den större parkeringsplatsen med anläggningar för besökare ligger tvärsöver vägen. Längs sidorna av mohålan står grova björkar och inne i området en ganska grov klibbal.

Delområde 2C, Södra hagen, är en större sammanhängande betesmark som omfattar södra delen av Höö. Den västra delen av detta område betades enligt Lars-Gunnar Hörberg fram till 1962. Denna del har dock ett helt slutet trädsikt på flygfotot från 1964. Delar av området har därefter restaurerats till betesmark efter att naturreservatet bildades. En mindre granskog har funnits och tagits bort i anslutning till Långabrovägen. Bete har nyligen återupptagits i hela den östra delen av delområdet, även i det fuktiga partiet kallat ”Dyen”. Insprängt i området finns en åker, Svänskärr. Den östra delen brukas idag och utgör skötselområde 4F medan den västra delen fungerar som en permanent betesmark sedan lång tid tillbaks.

Centralt i området finns två backar, Torpabacken i söder – glest bevuxen med björk och enbuskar samt rikligt med örnbräken – och norr om denna, i anslutning till vägen till Lång, en brant kulle med en nordvänd före detta grustäkt. Söder om grustäkten är en hyfsad ängssvampslokal med praktvaxskivling (NT), lädervaxskivling (NT) och ljus ängsfingersvamp (NT). Dock inga hotade arter. Floran i Södra hage är annars relativt artfattig och har varit så under lång tid,

sannolikt som ett resultat av tidigare barrskog, förekomst av örnbräken, fårbete, ett bitvis alltför tätt trädsikt samt sannolikt svagt betestryck.

Öster om vägen söderut ner till Torpet är en sammanhängande östvänd betesmark som sluttar ner mot sjön och löper hela vägen från tomtgränsen mot Torpet upp till parkeringsplatsen i norr. Området är bitvis mycket kuperat med en särskilt markerad kulle på vars topp Körsbärsåkern i Södrevång ligger. I betesmarken växer (alltför mycket) björk och enbuskar. Slån, nypon och hassel bidrar till naturvärden. 1964 var området i stort sett helt trädlöst med undantag för strandskogen och en dunge på Svänstaudden längst i sydost. Öster om Södrevång har en restaurering av betesmarken, där främst björk har tagits bort, genomförts under 2022. Öster om vägen ner till Torpet finns också ett område med biodling som under många år varit bortstängslat från betesmarken. Biodlingen planeras att tas bort från ön. Huvuddelen av området öster om vägen är i dagsläget relativt igenväxt och artfattigt.

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmarker (6270), fuktängar (6410) eller trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 33,5 hektar. Bete med nötkreatur och eller häst ska prägla skötselområdet.

Ädellövträd ska prägla trädsiktet och krontäckningen ska vara gles. Det ska finnas en variation av trädslag, trädålder, skiktning och olikformighet i träd- och busksikt och det ska finnas gamla och grova lövträd, vidkroniga träd, hålträd och död ved i olika former och nedbrytningsstadier. Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Gran, tall, ek, bok, asp och björk reduceras kontinuerligt för att gynna ängssvampar.

Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett dominerande inslag genom en mosaik av helt öppna respektive glest beskogade delar, samt bryn. Det ska finnas blottad jord, sand och grus.

Området ska ha en rik kryptogam-, kärlväxt-, och svampflora med typiska arter för respektive naturtyp.

Skötselåtgärder

Åtgärderna i området ska i första hand bidra till att förstora historiska och befintliga öppna ytor för att gynna ängssvampar, solitära bin och kärlväxtflora. Det ska ske genom att främst björk, gran och vissa enbuskar tas bort alternativt stamkvistas. Åtgärderna ska också syfta till att friställa ädellövträd enligt bevarandemålet. Avverkade träd får vid behov tas ut ur området. Där så är lämpligt kan björk och ek istället ringbarkas.

Området ska hävdas genom bete med nötkreatur eller häst. För att bekämpa örnbräken eller åstadkomma en hårdare avbetning får mindre områden fallas in och

betes mer intensivt under delar av året. Örnbräken får också bekämpas mekaniskt. Betestidpunkt ska generellt sett anpassas för att gynna naturvärden i områden. Det innebär att djur kan röra sig i området året runt där så är lämpligt. Delar av området får också fällas av för att gynna vissa arter eller trädas för att kunna brännas efterföljande år.

För att gynna föryngring av lind behöver delområden tidvis fällas av eller skydd sätts upp kring enskilda lindar. Skydd kring enskilda eller grupper av lindar görs lämpligast genom att naturligt föryngrade lindar i nära anslutning till elstängsel, eller uppgrävda plantor placerade intill sådana, skyddas med en eltråd från betesdjuren.

Torpabacken har potential att utveckla större naturvärden genom att björk och delar av enbuskarna tas bort, örnbräken bekämpas och avbetningen blir bättre. Området kan också med fördel gräsbrännas. Ett antal olika ängssvampar förekommer, dock endast en rödlistad; praktvaxskivling (NT).

Mekanisk bearbetning och småskalig bränning för att skapa blottad jord och sand i syfte att gynna insektslivet får också ske där så är lämpligt. Det gäller särskilt sydvända sluttningar.

Ädellövträd, asp, sälk och klibbal ska vid behov friställas för att utvecklas till gamla och grova träd. Det gäller såväl redan äldre träd som efterträdare till dessa. Blommande buskar som slån, hagtorn och nypon ska gynnas samtidigt som dess utbredning begränsas så att de inte skadar naturvärden.

Skötselområde 3: Betad skog (50 hektar)

Beskrivning

Delområde 3A är i huvudsak en strandskog på nordvästra delen av ön samt ett större parti ekdominerad ädellövskog som sträcker sig från sjön fram till slätterängarna vid Lejesåker och Bryningen, väster om gårdsmiljön. Huvuddelen av delområdet är landvinningsmark från sjösänkningen kring 1850.

Längst i norr sticker en ekdominerad udde ut i sjön och omges på bägge sidor om de så kallade "Matvikarna". Svartfläckad rödrock (NT) är observerad här. Västra delen av området kallas Ekudden (eller Ikudden) och området har varit trädklätt under åtminstone hela 1900-talet. Området var grandominerat 1970, varav den östra delen var planterad 1968. Granen avverkades senare. Udden har nyligen återigen öppnats för bete. Det finns en mycket tät underväxt av främst björk och gran som bör röjas för att gynna överståndare av ek.

Strax väster om Ikekärr (skötselområde 3C) har funnits en granplantering från 1987 som avverkades och kördes ut ur området 2022. Söder om denna är en tät ungskog av björk från 1993.

Längst i väster ligger halvön Nissaö bevuxen med en äldre blandskog med ett tydligt inslag av äldre tallar samt en del gammal gran. Löv dominerar dock i huvudsak. Asp finns längs stranden. En ihålig jätteek på påväxt av korallticka (NT) finns. På en liggande död tall har observerats en av arterna i laxtickekomplexet (*Hapalopilus aurantiacus* [NT]).

Söder om Nissaö finns en landbrygga över till Lång som uppstod i samband med sjösänkningen. Landsbryggans norra del är bevuxen med klibbal som gradvis övergår till ett tätt videsnår med inslag av pors på storblockig, oländig mark längre söderut. Området ansluter längst i söder, mot reservatsgränsen på norra delen av Lång, till Hägerön som fanns redan innan sjösänkningen.

På Hägeröns norra del växer en blandskog dominerad av gran. Huvuddelen av granen är planterad efter att området varit kalt på 70-talet. Även tall, ek och asp finns här. Södra delen av Hägerön är lövdominerad. Mellan landbryggan till Lång och Höö ligger Långabroviken som bildades vid sjösänkningen. Sedan Långabron byggts om till en vägbank fungerar viken i princip som en mindre insjö med mycket liten vattenförbindelse med övriga Möckeln.

Öster om Långabroviken finns en 700 meter lång strandskog i nord-sydlig riktning som uppkommit på landvinningsmark. Störst naturvärden i detta område är knutna till äldre tall och asp. Södra delen av detta parti har betats under lång tid, men har ändå, mycket tydligare än den i öster liggande öppna betesmarken, karaktären av skog.

Slutligen består delområdet av ett större parti ekdominerad ädellövskog med inslag av flera andra träslag, främst bok. Mjölilig lundlav (VU) är noterad från en äldre bok och kortskaftad parasitpik (VU) samt bokkantlav (NT) från en annan bok på 1990-talet. Ekarna stamkvistades på 1950-talet och omkring 1960 planterades området med gran och silvergran under överståndare av ek. Barrträden har senare avverkats. Genom området löper en brukningsväg från gården till Läckakärr och här har stora mängder sten lagts som fyllnadsmaterial för att stabilisera vägen genom ett blött parti. Söder om vägen finns ett mindre alkärr.

Delområde 3B består i öster av Rävudden som är en långsmal halvö som sträcker sig 300 meter västerut i Möckeln. Innan sjösänkningen bestod udden av ett par mindre öar, resterande del är landvinningsmark sedan 1858. Trädsiktet domineras av relativt klen, senvuxen, ekskog med underväxt av bok. En del asp samt några äldre tallar (som bör frihuggas) finns också. Spåren av det dike genom udden som påbörjades men aldrig färdigställdes efter sjösänkningen syns i den inre delen av halvön.

Innanför Rävudden ligger Gamlegård med omgivande tidigare slättermarker och i väster en mindre åker som inte brukats sedan 1920-talet. Området betades fram till 1950-talet. Bete har återupptagits 2022. Bok och ek dominerar i det äldre trädsiktet. Underväxten består av bok. I området mellan Gamlegård och Storåker står en mycket gammal bok där svampen silkesslidskivling (VU) växer. Här finns

också bokvårtlav (NT). Närmast Rävudden planterades silvergran 1963. Granen har sedermera avverkats.

Västerut tilltar bokföryngringen och i området rakt norr om Storåker är underväxten av bok mycket kraftig. Här var ängsmark fram till 1925 och området kallas Grävlingstenarna efter ett större gryt som fortfarande finns kvar och används av räv. Norr om grytet ligger Linnebacken med ett antal äldre hamlade lindar som fortfarande hamlas och som står som monument över den tidigare ängsepoken i en pelarsal av allt grövre bokar. Ohamlade lindar som behöver friställas från uppväxande bok finns också. Efter att ängsbruket upphört på denna norra del av Höö växte området igen, men röjdes för fårbyte på 1940-talet. Efter röjningen fanns enligt uppgift endast lind och ek kvar i trädsiktet. Boken ska alltså vara sekundär sedan denna tid. Fåren åt inte bok och betet upphörde dessutom efter några årtionden då området stängslades av. Bete har, liksom i resten av skötselområdet, återupptagits under 2022.

Delområde 3C är en fälla för vinterbete som ska användas under den tid på året då is ligger och djuren kan lämna Höö via denna. Övriga tid på året står fällan i förbindelse med delområde 3A västerut och 3B österut. Fällan står också i förbindelse med Storåker österut.

Den västra delen av fällan består av en västsluttning med grova ädellövträd av alm, ek och bok. Nedanför sluttningen finns ett mer öppet parti med betesmark, vilket gradvis övergår i en förtätning med björk (som med fördel kan ringbarkas) och ädellövträd. Bok och ek dominerar bland ädellövet. Bland bokarna växer fläckfingersvamp (VU). Hela sluttningen var slåttermark 1925 (en förlängning av skötselområde 1A).

Närmast slåtterängarna söderut står en äldre solitär björk där apelticka (VU) påträffats. Längst i väster ligger Ikekärr som är en dikad åkermark på ett före detta slåtterkärr vunnen genom sjösänkningen och som gradvis övergått till en permanent betesmark. Dikena i området rensades och fördjupades med grävmaskin 1988. Norr om denna ligger en öppen betesmark, Trädan, som utgörs av en icke-stenröjd före detta åkermark som övergick till bete efter 1943. Väster om Trädan, i en sedan länge med Trädan och Ikekärr sammanhängande betesmark, ligger ett område med björk, enbuskar och uppväxande bok. Detta område var slåtteräng 1925.

Bevarandemål

Skötselområdets areal ska utgöras av betad lövskog inom någon av de många lövskogstyper som finns eller som genom bete kan komma att utvecklas inom området. Nuvarande öppna arealer ska bibehållas. Bete med nötkreatur ska prägla skötselområdet.

Ädellövträd ska prägla trädsiktet. Grova tallar ska finnas spritt i strandzonen. Det ska finnas en variation av trädslag, trädålder, skiktning och olikformighet i träd- och buskskikt och det ska finnas gamla och grova träd, vidkroniga träd, hålträd och

död ved i olika former och nedbrytningsstadier. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer inklusive bryn ska förekomma genom en mosaik av helt öppna respektive glest beskogade samt helt slutna delar. Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtyperna.

Skötselåtgärder

Hela området betas extensivt. Vid behov kan avfällningar göras för att skapa större eller mindre betestryck i delområden för att gynna naturvärden. Betestryck och betestidpunkt ska vara sådant att andra ädellövträd än bok kan föryngra sig.

För att gynna föryngring av lind behöver delområden tidvis fällas av eller skydd sättas upp kring enskilda lindar. Skydd kring enskilda eller grupper av lindar görs lämpligast genom att naturligt föryngrade lindar i nära anslutning till elstängsel, eller uppgrävda plantor placerade intill sådana, skyddas med en eltråd från betesdjuren.

Delområde 3A: tall samt den jätteek som finns på Nissaö friställs vid behov genom fällning eller ringbarkning. Mellan Matvikarna röjs uppväxande ung gran och björk och värdefulla träd av ädellöv, asp och sälg friställs vid behov.

I strandskogen längs Långabroviken kan tall och asp vid behov friställas. På Hägerön, tvärsöver viken från strandskogen, kan också värdefulla träd av främst tall och asp vid behov friställas. Lämpligen sker detta genom ringbarkning. Planterad gran avverkas om det är praktiskt och ekonomiskt möjligt.

Delområde 3B: På Rävudden friställs tall och asp genom fällning eller ringbarkning. Död ved lämnas på platsen. Ett urval av ekar kan också friställas med dessa metoder. Gran reduceras om behov uppstår (i nuläget finns endast ett litet antal).

På Linnebacken friställs lind och asp genom ringbarkning av omgivande träd. Hamlade lindar hamlas och friställs från uppväxande bok. Särskilt värdefulla större träd av ek och bok eller andra trädslag får vid behov gynnas eller friställas. Veteranisering av ek och bok får utföras för att snabbare höja naturvärdena i området.

Delområde 3C: i området mellan Storåker och Ikekärr kan småskaliga åtgärder som ringbarkning av björk och veteranisering av ädellövträd utföras för att öka naturvärdena på platsen. Partier som gränsar till slåtterängar i skötselområde 1A och 1B bör öppnas upp och björk, ek och bok som inte har stora naturvärden avverkas eller ringbarkas för att ängssvampar ska kunna sprida sig in i betesmarken. Även kring Trädan i väster kan björk med fördel ringbarkas för att gynna ängssvampar, kärlväxter och insekter.

Ikekärr är en åkermark som i nuläget inte används som åker. Området är kraftigt påverkat av sentida dikning (1988) och har i sitt nuvarande skick inte mycket att tillföra varken för naturvärden, foderproduktion eller för den kulturhistoriska bilden av området. Lämpligt vore att återställa området till den tidigare översilade våtmark som platsen bestod av innan uppodlingen till åker. Vattentillförseln till område sker delvis från en källmiljö som springer upp vid ladugården. En hydrologisk utredning kring hur Ikekärr kan återställas för att gynna naturvärden och den kulturhistoriska bilden av Höö bör genomföras i ett första steg. I andra steget genomförs återställningen.

Skötselområde 4: Åkermark (7,9 hektar)

Beskrivning

Under historisk tid har Höö haft störst betydelse som slåtter och betesmark. Under 1800-talet bröts dock allt fler åkrar och som mest fanns minst 26 åkrar, varav i stort sett alla låg längs hyperiten på den östra delen av huvudön. Efter sjösänkningen vid mitten av 1800-talet omvandlades tre slåtterkärr till åkermark; Ikekärr, Läckakärr och Svänskärr. Genom sammanslagningar och omförsel till betesmark återstår i dagsläget fem områden med sammanslagna eller intilliggande åkermarker som används för produktion av vallfoder.

Ur kulturhistorisk synpunkt är det viktigt att kunna se och förstå användningen av landskapet och jordbrukets utveckling på Höö genom spåren från åkerbruk på ön. Det är också viktigt att jordbrukets rationalisering när det gäller åkerbruk inte skadar natur- och kulturhistoriska värden som uppstått i Höös jordbrukslandskap innan åkerbruket kom att omfatta bekämpningsmedel, konstgödsel och djupgående plogar. Vissa områden kring nu brukade åkrar kräver särskild hänsyn för att natur- och kulturhistoriska värden ska kunna bevaras och vid behov restaureras. Vilka områden detta rör sig om och vilken hänsyn som föreslås specificeras nedan.

Ikekärr beskrivs och behandlas i skötselområde 3C ovan.

Delområde 4A består av Storåker direkt norr om gårdsbebyggelsen. Åkern ligger högt och omges av slåtterängar i öst och väst. Området har i sen tid använts som vinterfälla åt nötdjur med vindskydd och utfodring. Detta har resulterat i att åkern tidvis varit helt upptrampad och vegetationslös, vilket medför ett kraftigt näringsläckage till de omgivande ängsmarkerna. Rödklint växer spritt i området.

Delområde 4B består av de numera sammanslagna Lejesåker, Lillaåkern och Bryningen väster om ladugården. Genom området löper en brukningsväg, Läckakärrvägen, västerut. Den nordöstra delen av Lejesåker i norr är täckdikad och vattnet rinner vidare ner till Ikekärr. I Lejesåker finns också infiltration till gårdens avlopp samt dräneringsrör från ladugården. Området omges av slåtterängar. Åkerholmar slås också. Många värdefulla naturmiljöer känsliga för näringsläckage finns i anslutning till åkermarken.

Delområde 4C består av tre intilliggande åkrar i Södrevång: Store åkern, Körsbärsåkern och Fyrkantiga åker. En väg i nord-sydlig riktning skiljer Store åkern från de två andra. Körsbärsåker planterades med fruktträd 1948. Dessa har sedan avvecklats och alla tre åkrarna brukas i dagsläget för vallodling. Åkermarken omges av mycket artrika ängar känsliga för näringsläckage.

Delområde 4D består av Läckakärr som är en före detta slåttermark som bröts till åker efter sjösänkningen. En brukningsväg anlöper åkern från sydost. Genom åkermarken går ett större dike i nord-sydlig riktning och vattnet rinner sedan åt nordväst i ett dike ut i Långabroviken. Den del av åkern som ligger öster om diket brukas inte längre som åker utan som betesmark. I den västra delen, som fortfarande brukas, ligger täckdiken i plaströr från 1972. Vid åkerns sydvästra hörn finns ett vattenhål för vattning av betesdjur. Liksom för Ikekärr, rensades och fördjupades dikena kring åkern med grävmaskin 1988. Området omges inte av miljöer som är känsliga för näringsläckage på samma sätt som delområde 4A-C.

Delområde 4E består av Broåker och ligger i anslutning till bron till Tångarne. Åkern omges i söder och öster av en kallmurad terrasskant som bidrar till en vågrät åkeryta och höjer området över bilvägen som löper längs kanten. Åkern stenröjdes 1955 och stenen användes för att förstärka den intilliggande bron. Den nordöstra delen av åkern används som för trädgårdsodling. Övriga delar används för vallodling. Området omges inte av miljöer som är känsliga för näringsläckage på samma sätt som delområde 4A-C.

Delområde 4F består av Svänskärr, som liksom Ikekärr och Läckakärr, är en tidigare fuktig slåttermark som bröts till åker efter sjösänkningen 1858. Området utgörs av en östlig och en västlig del, varav den västra övergått till betesmark efter att den sista havreskörden tagits 1962 och slåtter upphört 1970. Den östra delen har i sin tur varit uppdelad i ett östligt och ett västligt skifte åtskilda av den gamla vägen ner till Torpet. Vägen togs bort 1981 och den sista kornskörden togs på 1980-talet. Hela den östra delen brukas idag till vallodling och täckdikades 1972-1973. Innan dess fanns öppna diken ute i åkern. Hela Svänskärr omges av ett djupt dike som för vattnet från området åt sydväst till Möckeln. Diket innebär att betesdjur har svårt att passera området där inte broar och trummor finns. Området omges inte av miljöer som är känsliga för näringsläckage på samma sätt som delområde 4A-C.

Bevarandemål

De åkerytor som funnits på Höö ska hävdas och vara synliga i landskapet så att det går att se och förstå användningen av kulturlandskapet och jordbrukets utveckling genom spåren från åkerbruk på ön. Åkermarken ska inte påverka omgivande slåtterängar negativt genom näringsläckage.

Skötselåtgärder

Delområde 4A-C är alla omgivna av slåtterängar känsliga för näringsläckage. Genom att dessa åkrar fortsatt skördas till foder men inte gödslas, besprutas, används för tillskottsutfodring eller plöjs kan områdena bättre bidra till

naturvärdena i området genom att de inte läcker näring till omgivande ängar samt genom att flora från ängarna med tiden kan vandra ut på åkermarken. Genom att enbart fortsätta med slåtter på åkrarna går det också att få ett mer rationellt brukande av intilliggande slåttermarker genom att fodret från såväl ängar som åkrar kan tas tillvara på samma gång med större maskiner. Att fortsätta skörda åkrarna bidrar också till att kulturhistoriska värden i området bevaras och förstärks. För att reparera skador på grässvålen från till exempel vildsvin får delområde 4A-C bearbetas med ringvält eller harv. Insådd av växtmaterial i befintlig grässvål får också göras.

Delområde 4D-F omges inte av miljöer som är känsliga för näringsläckage på samma sätt som delområde 4A-C. Om det finns behov av vallodling för foder på mark som behöver gödslas är det lämpligt att använda dessa tre åkrar. Läckakärr och Svänskärr är kraftigt påverkade av jordbrukets rationalisering på 1970- och 80-talen med djupa omgivande diken och täckdiken i plaströr som för vatten ut ur områdena. Om inte behovet av rationellt jordbruk på dessa två ytor för att möjliggöra djurhållning i området finns, är det lämpligt att utreda hur delområde 4D och 4F kan restaureras på samma sätt som föreslås för Ikekärr i skötselområde 3C, för att efterlikna förhållandena i området innan 1970-talet eller tidigare. En sådan restaurering skulle kunna bidra till en bättre bild av det historiska jordbruket på ön samtidigt som naturvärden gynnas.

Skötselområde 5: Gårdsmiljö (1,2 hektar)

Beskrivning

Mangårdsbyggnaden är uppförd 1863, timrad, med träpanel. Ladugården är byggd i vinkel och uppförd 1870. Norr om ladugården ligger ett mindre boningshus, Annexet, från 1870-talets andra hälft. Ett relativt nybyggt höns hus uppfört med Länsstyrelsens tillstånd finns också på tomtmarken. Enligt föreskrifterna i Länsstyrelsens beslut den 30 september 1994 är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd uppföra helt ny byggnad eller utföra sådan till- eller ombyggnad av befintlig byggnad, som väsentligt ändrar dess yttre utseende och karaktär.

Tomtmarken omfattar dels trädgården kring boningshuset, dels marken kring ladugården för jordbrukets behov. Små justeringar av avgränsningen av tomtmarken jämfört med den tidigare skötselplanen har gjorts för att bättre återspegla den faktiska markanvändningen i området.

Genom området passerar en av reservatets strövstigar.

Bevarandemål

Gårdsmiljön med byggnadernas utseende och dess placering i landskapet ska bidra till att den riksintressanta kulturmiljön bevaras samtidigt som den ger besökare

möjlighet att se och förstå gårdens roll i kulturlandskapet på ön. Gårdsmiljön ska också bidra till jordbrukets drift, genom byggnader, maskinpark och upplagsplats. Gårdsmiljön ska möjliggöra att fastighetsägaren kan bo och verka på fastigheten.

Skötselåtgärder

Gårdsmiljön disponeras av fastighetsägaren som använder området till sina egna och jordbrukets behov. Eftersom en strövstig passerar genom området är det viktigt att gårdsmiljön är säker och att material och maskiner som inte längre används för jordbrukets drift fraktas bort eller förvaras på ett sådant sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets stora natur- och kulturmiljövärden samt friluftsliv.

Eftersom invasiva och främmande växtarter ofta sprids från trädgårdar till omgivande naturmiljöer är det viktigt att sådana arter inte planteras och att de, om de förekommer, vid behov tas bort.

Skötselområde 6: Småöar, vattenmiljöer och strandzoner (268,2 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar det vattenområde som hör till stamfastigheten samt flera tiotal småöar däri. Ett landområde på fastlandet på norra Djöveln som hör till fastigheten ingår också. Bland de större småöarna märks Lindö i söder, där jordbruk med slätter och bete tidigare bedrivits. På Lindö finns nu lövskog med rik föryngring av lind och asp. Övriga öar har överlag blandskog, även om stor variation finns. Tall förekommer på många av öarna.

Vattenståndet i Möckeln varierar kraftigt över året och mellan olika år. Det innebär att strandzonerna översvämmas respektive torrläggs med oregelbundna intervall. Denna typ av återkommande ekologisk störning är gynnsam för många organismer som annars har svårt att konkurrera med arter som är konkurrenskraftigt i mer stabila och konstanta strandzoner. Isskjuvning bidrar också till detta fenomen i Möckeln. Exempel på hotade arter som finns i sjöns strandzoner är strandjordtunga (VU), sjötåtel (VU) och klotgräs (VU). Två karaktärsarter från Möckelns fågelliv är mindre hackspett (NT) och fiskgjuse.

Fisken mal (NT) har en av landets starkaste populationer i Möckeln. Arten är beroende av varma sommarvatten och grunda vikar med vide eller annan överhängande strandvegetation för sin fortplantning och tidiga uppväxt. Området vid landbryggan till Lång samt Långabroviken är ett sådant område i reservatet som sannolikt är lämpligt för mal.

Bevarandemål

Arealen ävjestrandsjöar (3130), taiga (9010), nordlig ädellövskog (9020), svämlövskog (91E0) eller angränsande naturtyper ska vara 268,2 hektar.

Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Strandzonen ska präglas av en återkommande störning med periodvis blottlagda respektive översvämmade stränder. Det ska finnas effektiva passager för djur till anslutande sjöar, vattendrag och svämplan. Vattenkvaliteten ska vara god. Det ska finnas förutsättningar för fiskars lek- och uppväxt. Det ska finnas en rik tillgång på död ved i strandzonen. Artsammansättningen i vattenmiljöerna ska hållas naturlig och negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar får inte ske.

Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, brand eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla tallar och lövträd samt efterträdare till dessa. Det ska finnas hålträd samt stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtyperna.

Skötselåtgärder

- gamla och unga tallar ska gynnas genom frihuggning så att det alltid finns rikligt med grova tallar som kan bära rovfågelbon,
- i varma vikar ska det finnas videsnår i vattenbrynet där mal kan fortplanta sig och växa upp,
- åtgärder för att gynna sjötåtel och klotgräs, till exempel röjning, slåtter eller bete får utföras där så är lämpligt,
- död ved som faller ut i vattnet ska lämnas om det inte finns konflikt med säkerheten.

Skötselområde 7: Friluftsliv

Beskrivning

Höö är ett gammalt och välkänt naturreservat och ett viktigt besöksmål i trakten. Området har besökare året runt, men förstås företrädesvis under vår och sommar.

En parkeringsplats med informationstavla, toalett, sophämtning och bänkbord finns längs bilvägen ett par hundra meter in på ön efter bron mellan Höö och fastlandet. Från parkeringsplatsen utgår två strövstigar; en kortare slinga om 1 km och en längre tur om 2,5 km.

Strövstigarna planeras ingå i en längre vandringsled, Östra Möckeln, som Älmhults kommun anlägger under 2023. Vandringsleden ska ansluta till Höö via broarna till Lång respektive fastlandet. Leden ska ansluta flera andra naturreservat i området till varandra. I anslutning till Långbron önskar Älmhults kommun uppföra ett fågeltorn och utemuseum, vilket är lämpligt med rätt utformning och placering.

En kanotrastplats finns i anslutning till parkeringsplatsen med toalett, strax efter bron mellan Höö och fastlandet. Kanotrastplatsen ingår i kanotleden Helge å som sträcker sig från Ryssby i norr, till Gustavsfors i söder och Virestadssjöarna i öster.

Bevarandemål

Besökare ska i enlighet med reservatets syfte kunna uppleva ett stycke av det gamla bondelandskapet som inom området framträder med ovanlig naturskönhet i den utsträckning det går att förena med vården och skötseln av reservatet.

Besökare ska kunna se betande djur, betesmarker, ängar och åkrar och förstå funktionen och förhållandet mellan dessa samt deras respektive betydelse för kulturlandskapet som helhet.

Informationen i området ska vara lättillgänglig och bidra till att förhöja upplevelsen av besöket, genom att den är lättläst, fokuserar på upplevelser i området samt har informativa kartor. Informationen ska bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick och underlätta för besökarna.

Skötselåtgärder

- befintliga anläggningar för friluftslivet underhålls, förbättras och ersätts vid behov,
- områden kring tillgängliggjorda ytor och stigar vårdas kontinuerligt för att bidra till upplevelsevärden med hänsyn till varje plats/områdes specifika naturvärden,
- stigdragning och andra anläggningsarbeten samt underhåll av befintliga anläggningar sker i samarbete med fastighetsägaren och kommunen som har stigar i området och i angränsande områden. Besökare ska kanaliseras till lämpliga områden där risken för skador på naturmiljö och störning av närboende och djurlivet minimeras,
- kanotrastplatsen får förbättras genom att anvisade platser för eldning och tältning anläggs,
- nya sittbänkar får anläggas,
- Länsstyrelsens hemsida ska ha god information om området och dess natur- och friluftsvärden,
- gränsmarkering av området ska vid behov underhållas.

7 Jakt och fiske

Naturreseptatet inskränker inte rätten till jakt eller fiske i området.

8 Bränder, storm, översvämningar, insekts-/svampangrepp

Vid händelser som medför att stora mängder träd dör och/eller faller omkull vid till exempel storm, insektsangrepp eller översvämning gäller följande: död ved lämnas inom området, men veden får vid behov flyttas till annat skötselområde eller om det är stora mängder till annat naturreservat. Om dessa händelser medför mycket stora mängder ris och toppar får delar av dessa tas ut. Eftersom det främsta syftet med naturreservatet inte är att skapa multnande ved av gran kan angrepp av insekter som riskerar att medföra betydande skada på grannfastighet åtgärdas genom borttransport, barkning eller motsvarande av gran.

9 Barnperspektivet

Området ska genom information, stig och rastplats med mera vara tillgängligt för både barn och vuxna. Naturvägledning med barnfokus planeras i form av ett utemuseum/fågeltorn i anslutning till den blivande vandringsleden Östra Möckeln.

10 Utmärkning

Reservatsgränsen ska märkas ut vilket innebär att gränsmärken målas på träd och på stolpar som slås ned i marken. Gränsmärkena ska placeras så att det går att se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark ska i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, röjas en tydlig gata. Denna gata får vid behov underhållas av förvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller fastighetsägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns ska underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt.

11 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Tabell 5. Sammanfattande prioritering av skötselåtgärder.

Skötselområde	Naturtyp	Prioritet, 1-3
1	Slätter	1
1-3	Bete	1
1-2	Reducering av gran, tall, ek, bok, björk och asp där ängssvampar finns	2
1-3	Naturvårdsröjning	2
1-3	Bekämpning av örnbräken	3
1-3	Småskalig gräsbränning	2
1-2	Utsådd av fältgentiana och sommarfibbla	3

2	Föreslagna åtgärder för solitära bin	2
2, 3, 6	Friställning och veteranisering av träd	2
3	Gran reduceras	3
4	Hydrologisk utredning	3
7	Underhåll och nyetablering av friluftsanordningar	1
Samtliga	Gränsmarkering	1
Samtliga	Information om reservatet	1

Prioritet: 1=Högst, 2=Hög, 3=Lägre

12 Förvaltning, tillsyn och uppföljning

Länsstyrelsen är ansvarig för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Detta inkluderar dokumentation och uppföljning av utförda åtgärder. Länsstyrelsen har även ansvar för den operativa tillsynen i naturreservat enligt 26 kap. miljöbalken genom att övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Uppföljning av bevarandemålen ska ske i enlighet med en uppföljningsplan för länets alla skyddade områden som framöver kommer att fastställas av Länsstyrelsen.

Uppföljning av utförda åtgärder och av bevarandemålen ligger till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om bevarandemål och gynnsamt tillstånd uppnåtts i reservatet,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.

BILAGOR

2a. Skötselplanekarta

2b. Karta över äldre brukningsytor och namn

